

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 12. december 2023
(OR. en)

16588/23

LIMITE

ELARG 91
COWEB 161
COEST 657

NOTE

fra: Generalsekretariatet for Rådet
til: Rådet

Komm. dok. nr.: COM (2023) 690 FINAL

Vedr.: Udkast til Rådets konklusioner om udvidelsen

Til forberedelse af samlingen i Rådet for Almindelige Anliggender den 12. december 2023 følger hermed til delegationerne et udkast til Rådets konklusioner om udvidelsen, der er udarbejdet af formandskabet efter drøftelserne i De Faste Repræsentanternes Komité. Denne tekst forelægges for Rådet til behandling med henblik på godkendelse.

RÅDET FOR ALMINDELIGE ANLIGGENDER**UDKAST TIL RÅDETS KONKLUSIONER OM UDVIDELSEN**

1. Rådet noterer sig nøje Kommissionens meddelelse af 8. november 2023 om EU's udvidelsespolitik, der indeholder rapporterne om Montenegro, Serbien, Nordmakedonien, Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo*, Tyrkiet, Ukraine, Republikken Moldova (i det følgende benævnt Moldova) og Georgien.
2. Rådet bekræfter på ny sin vilje til udvidelse i overensstemmelse med den nye konsensus om udvidelse, som Det Europæiske Råd godkendte i december 2006, og efterfølgende konklusioner fra Rådet og Det Europæiske Råd. I tråd med tidligere rådskonklusioner og inden for rammerne af de politiske Københavnskriterier bekræfter Rådet på ny behovet for retfærdig og streng konditionalitet, princippet om egen fortjeneste og reversibilitetsprincippet. Rådet understreger vigtigheden af at sikre, at EU kan fastholde og uddybe sin egen udvikling, herunder sin kapacitet til at optage nye medlemmer. Rådet forventer fortsat, at partnerne viser ansvar og demonstrerer troværdigheden af deres tilsagn og politiske vilje ved at gennemføre de nødvendige reformer og håndgribelige fremskridt med grundprincipperne.

* Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med UNSCR 1244/1999 og ICJ's udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

3. Udvidelse er en geostrategisk investering i fred, sikkerhed, stabilitet og velstand. Den er en drivkraft for at forbedre de europæiske borgeres økonomiske og sociale forhold og mindske forskellene mellem landene og skal fremme Unionens værdigrundlag. Hvad angår udsigten til en yderligere udvidet Union, skal både EU og de kommende medlemsstater være klar. Kommende medlemmer skal intensivere deres reformbestræbelser, navnlig på retsstatsområdet, i overensstemmelse med tiltrædelsesprocessens meritbaserede karakter og med EU's bistand. Parallelt hermed er EU nødt til at skabe det nødvendige interne grundlag og forberede reformer. Vi vil fastlægge vores langsigtede ambitioner, og hvordan de kan virkeliggøres. Vi vil adressere centrale spørgsmål vedrørende vores prioriteter og politikker og vores handleevne. Dette vil gøre EU og den europæiske suverænitet stærkere.
4. Ruslands angrebskrig mod Ukraine viser, at udvidelsen også er en strategisk prioritet. Rådet, der i den forbindelse minder om Thessalonikidagsordenen fra 2003 og Det Europæiske Råds konklusioner fra juni 2022, bekræfter sit fulde og uforbeholdne tilsagn til Vestbalkans, Ukraines, Moldovas og Georgiens EU-medlemskabsperspektiv og gentager, at deres fremtid ligger i Den Europæiske Union. Tyrkiet er fortsat kandidatland og en vigtig partner på mange områder af fælles interesse.
5. Det er afgørende for alle partnere, der ønsker at blive medlem, at respektere og forpligte sig til de værdier, som EU bygger på, og opfylde de forpligtelser, der kræves ved et EU-medlemskab. Rådet gentager, at retsstatsprincippet er en grundlæggende værdi, som EU bygger på, og at det fortsat er en nødvendig forudsætning for fremskridt hen imod EU-medlemskab. Vedvarende og uigenkaldelige reformresultater vedrørende retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder, de demokratiske institutioners funktion, herunder depolarisering, offentlig forvaltning og økonomiske kriterier, er fortsat de vigtigste benchmarks, som fremskridtene hen imod EU-medlemskab vurderes i forhold til.

6. Beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder er kernen i EU's værdier. Rådet lægger særlig vægt på partnernes fremskridt på dette område og minder om, at troværdige foranstaltninger for at afhjælpe de indberettede mangler er en overordnet prioritet. Rådet gentager i denne forbindelse vigtigheden af at beskytte børns rettigheder og rettigheder for samt ikkediskriminerende behandling af personer, der tilhører mindretal, og personer i sårbare situationer såsom romaerne, personer med handicap, lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og interkønnede (LGBTI-personer) samt personer, der tilhører nationale mindretal. Med hensyn til ligestilling mellem kønnene gentager Rådet, at styrkelse af kvinders og pigers indflydelse og status og fulde udøvelse af grundlæggende rettigheder skal sikres. Rådet minder om, at ytringsfrihed, mediefrihed og mediernes pluralisme er grundpiller i et demokratisk samfund, og at konkrete og håndgribelige resultater på disse vigtige områder fortsat er afgørende.
7. Rådet understreger også behovet for, at partnerne gør fremskridt med den omfattende reform af retsvæsenet, bekæmpelsen af korruption, herunder deologiskisering, og bekæmpelsen af organiseret kriminalitet. Rådet minder om, at der fortsat er behov for solide resultater med hensyn til endelig domfældelse og beslaglæggelse og konfiskation af aktiver fra kriminelle aktiviteter i bekæmpelsen af organiseret kriminalitet.
8. På Vestbalkan skal der fortsat gøres en beslutsom indsats for at skabe forsoning og regional stabilitet, herunder ved at løse partnernes bilaterale tvister og spørgsmål, der har rod i fortiden, i overensstemmelse med folkeretten og fastlagte principper, herunder aftalen om successionsspørgsmål.
9. Rådet understreger kraftigt den afgørende betydning af yderligere at uddybe samarbejdet om udenrigspolitiske spørgsmål og Unionens forventninger til partnerne om fuldt ud at tilpasse sig EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP), herunder restriktive foranstaltninger, hvilket er et centralt aspekt af EU's integrationsproces og et stærkt udtryk for en partners strategiske valg og plads i et værdifællesskab. EU fortsætter med at stå sammen med partnerne og yde bistand, navnlig til dem, der fuldt ud har tilpasset sig, herunder for at øge deres modstandsdygtighed over for hybride trusler. Det er fortsat altafgørende at forhindre omgåelse af EU's restriktive foranstaltninger, herunder dem, der er vedtaget som reaktion på Ruslands angrebskrig mod Ukraine.

10. Rådet ser med tilfredshed på det vellykkede samarbejde med partnerne om imødegåelse af hybride trusler samt bekæmpelse af terrorisme, radikalisering og organiseret kriminalitet og er fortsat fast besluttet på yderligere at uddybe samarbejdet på disse områder. Bekæmpelse af informationsmanipulationsaktiviteter, herunder desinformation, er fortsat en vigtig prioritet. Rådet minder om, at Den Europæiske Union vil intensivere sit arbejde med partnerne om at bekæmpe Ruslands falske narrativer og desinformation om sin angrebskrig mod Ukraine.
11. Irregulær migration er fortsat en central udfordring og kræver fortsat samarbejde og koordinering med alle partnere. Rådet roser partnerne på Vestbalkan for deres konstruktive samarbejde og Tyrkiet for dets fortsatte indsats med at huse en af verdens største flygtningebefolkninger. Rådet understreger også den afgørende betydning af, at partnerne harmoniserer deres visumpolitikker med EU.
12. Rådet opfordrer alle partnere til klart at orientere deres borgere om de fordele og forpligtelser, der følger af deres respektive vej mod EU, samt deres eget engagement i EU's værdier og de nødvendige reformer.
13. EU vil fortsætte med at styrke og intensivere sin støtte på alle niveauer til de fremtidige EU-medlemmers politiske, økonomiske og sociale omstilling, der er baseret på håndgribelige fremskridt på retsstatsområdet og med socioøkonomiske reformer samt med partnernes overholdelse af EU's værdier, regler og standarder. EU vil fortsætte sin væsentlige finansielle og tekniske bistand til partnerne, navnlig gennem instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA) og instrumentet for naboskab, udviklings samarbejde og internationalt samarbejde – et globalt Europa (NDICI – et globalt Europa) samt gennem twinning og TAIEX. I henhold til principperne om konditionalitet og politik først har denne finansielle bistand til formål at hjælpe partnerne med at vedtage reformer og opnå fuld tilpasning til gældende EU-ret.

14. Rådet er fortsat fast besluttet på at bringe partnerne tættere på EU, forberede tiltrædelsen og skabe konkrete fordele for deres borgere allerede under udvidelsesprocessen. Med henblik herpå tilskynder Rådet til at undersøge mulighederne for yderligere foranstaltninger, der har til formål yderligere at gennemføre den gradvise integration på en meritbaseret og reversibel måde i overensstemmelse med Det Europæiske Råds møde i juni 2022. Rådet understreger betydningen af fuldt ud at udnytte potentialet i de eksisterende retlige instrumenter og ser frem til at gennemgå forslag til yderligere gradvis integration på vejen mod fuldt medlemskab, herunder en yderligere uddybning af EU's sektorsamarbejde med partnere på områder af fælles interesse på grundlag af den reviderede udvidelsesmetode. I denne forbindelse noterer Rådet sig Kommissionens meddelelse om en ny vækstplan for Vestbalkan, der har til formål at fremskynde den socioøkonomiske konvergens mellem Vestbalkan og EU på grundlag af strenge betingelser og tilskynde regionen til at øge tempoet i EU-relaterede reformer om grundprincipperne til støtte for deres vej mod EU. Den foreslåede gennemførelse heraf forventes bl.a. at blive knyttet til fremskridt med gældende EU-ret, regionalt samarbejde og et konstruktivt engagement fra Serbiens og Kosovos side i den EU-faciliterede dialog. Det Østlige Partnerskabs regionalpolitik vil også fortsat støtte Ukraine, Moldova og Georgien på deres vej mod EU.

MONTENEGRO

15. Rådet hilser dannelsen af den nye regering velkommen og tilskynder den til hurtigt at fremme Montenegros vej mod EU og strategiske kurs. Der er behov for politisk konsensus og vilje for hurtigst muligt at genoprette de demokratiske institutioners evne til at fungere og opfylde de mangeårige reformtilsagn.
16. Rådet glæder sig over de generelle fremskridt, der hidtil er gjort i tiltrædelsesforhandlingerne, hvor de 33 screenede kapitler er åbnet og 3 kapitler foreløbigt afsluttet. Montenegro bør straks igen sætte fokus på at opfylde de foreløbige benchmarks i retsstatskapitel 23 og 24. Ingen yderligere kapitler vil blive foreløbigt afsluttet, før denne milepæl er nået. Rådet minder om, at fremskridt med disse kapitler er afgørende og fortsat vil være bestemmende for tempoet i tiltrædelsesforhandlingerne overordnet set.

17. Rådet minder om det presserende behov for at genoprette de vigtigste retslige organers funktion, navnlig ved at færdiggøre de stadig udestående udnævnelser, og fremskynde og udvide gennemførelsen af vigtige reformer af retsvæsenet for at sikre et uafhængigt og effektivt retssystem af høj kvalitet. Rådet ser med tilfredshed på udnævnelsen af den syvende dommer ved forfatningsdomstolen, som nu er fuldt operationel.
18. Rådet tilskynder Montenegro til at øge sin indsats, navnlig på kritiske områder såsom bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet. Montenegros hidtidige fremskridt anerkendes, men landet skal forbedre sine resultater med hensyn til efterforskning, retsforfølgning, endelig domfældelse samt beslaglæggelse og konfiskation af aktiver fra kriminelle aktiviteter.
19. Rådet noterer sig visse fremskridt, men tilskynder også Montenegro til at øge sin indsats på områderne ytringsfrihed og mediefrihed, herunder institutionel beskyttelse af journalister mod alle former for vold.
20. For så vidt angår de økonomiske kriterier ser Rådet med tilfredshed på den kraftige opsving og den stabile vækst i økonomien, stabiliteten i bank- og finanssektoren og forbedringen på arbejdsmarkedet. Rådet opfordrer Montenegro til at gennemføre strukturreformer, nedbringe den offentlige gæld og fortsætte sine bestræbelser på at styrke den finanspolitiske styring og gennemsigtighed.
21. Rådet ser med tilfredshed på regeringens engagement i videreudviklingen af det regionale samarbejde og fremme af gode naboskabsforbindelser.
22. Rådet udtrykker stor anerkendelse af Montenegros konsekvente samarbejde om udenrigspolitiske spørgsmål og dets faste og langvarige fulde tilpasning til EU's FUSP, herunder vedrørende EU's restriktive foranstaltninger, hvilket er et stærkt signal om Montenegros strategiske engagement på vejen mod EU. Det ser også med tilfredshed på Montenegros fortsatte aktive deltagelse i EU-missioner og -operationer under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP).

SERBIEN

23. Rådet minder om sine konklusioner af 13. december 2022 og understreger betydningen af stærk politisk vilje og konsekvens i gennemførelsen af EU-relaterede reformer, for at Serbiens strategiske valg om at tiltræde EU kan blive til virkelighed. Rådet minder om, at Serbiens fremskridt med hensyn til retsstatsprincippet og normaliseringen af forbindelserne med Kosovo fortsat vil være bestemmende for tempoet i tiltrædelsesforhandlingerne samlet set.
24. Rådet glæder sig over de generelle fremskridt, der indtil videre er gjort i tiltrædelsesforhandlingerne, hvor 22 ud af 35 forhandlingskapitler er åbnet, og 2 kapitler er foreløbigt afsluttet. Serbien bør fortsat fokusere på at opfylde de foreløbige benchmarks i retsstatskapitel 23 og 24. Rådet ser med tilfredshed på den rettidige vedtagelse af fem love til gennemførelse af forfatningsændringerne fra 2022. Der er imidlertid behov for yderligere arbejde og politisk engagement for at gennemføre reformer på grundlæggende områder, herunder om retsvæsenet. Serbien skal også fortsat lægge særlig vægt på fuld overholdelse af de grundlæggende rettigheder, herunder beskyttelse af de mest sårbare grupper, og på ikkediskriminerende behandling af personer, der tilhører mindretal, i hele Serbien.
25. Rådet understreger, at Serbien er nødt til at gøre mere for at bekæmpe korrupcion og organiseret kriminalitet. Serbien skal også opnå konkrete resultater og en overbevisende resultatliste med effektiv efterforskning, retsforfølgning, endelig domfældelse samt indefrysning og konfiskation af aktiver fra kriminelle aktiviteter.
26. Rådet gentager sin bekymring over de begrænsede fremskridt med hensyn til at forbedre det generelle klima for ytringsfrihed og mediernes uafhængighed. Rådet tilskynder Serbien til at intensivere indsatsen for en effektiv gennemførelse af sin mediestrategihandlingsplan.
27. Rådet gentager opfordringen til de serbiske myndigheder om at kommunikere objektivt og utvetydigt om EU og om aktivt at engagere sig i at forebygge og bekæmpe alle former for desinformation og udenlandsk informationsmanipulation i alle mediekkanaler.

28. Rådet understreger fortsat betydningen af meningsfuldt regionalt samarbejde i den nationale håndtering af krigsforbrydelser, opklaring af de resterende sager om savnede personer og fuldt samarbejde med den internationale residualmekanisme for krigsforbryderdomstole. Der bør ikke være støtte til dømte krigsforbrydere eller til forherligelse eller benægtelse af deres forbrydelser.
29. For at forbedre forudsætningerne for velfungerende demokratiske institutioner tilskynder Rådet kraftigt Serbien til at efterkomme de mangeårige henstillinger fra OSCE/ODIHR og Europarådets organer, herunder dem, der vedrører centrale aspekter af valgprocessen.
30. Rådet anerkender Kommissionens vurdering af, at Serbien fastholder sit forberedelsesniveau med hensyn til at opfylde åbningsbenchmarkene i klynge 3 (Konkurrenceevne og inklusiv vækst). Selv om Rådet hilser Serbiens gode forberedelsesniveau med hensyn til at opfylde de økonomiske kriterier velkommen, tilskynder det Serbien til sætte yderligere skub i den private sektor ved at fremskynde strukturreformer i den offentlige forvaltning og i forvaltningen af statsejede virksomheder.
31. Rådet glæder sig over, at Serbien har fastholdt sit engagement i en række regionale samarbejdsinitiativer og tilskynder Serbien til yderligere at styrke gode naboskabsforbindelser og bidrage til stabilitet og forsoning med alle partnere i regionen.
32. Rådet gentager sin stærke forventning til Serbien om at intensivere sine bestræbelser hen imod fuld tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik positioner og restriktive foranstaltninger, herunder over for Rusland og Belarus, som en topprioritet. Rådet opfordrer også de serbiske myndigheder til at afstå fra handlinger og udtalelser, der er i modstrid med EU's holdninger til udenrigspolitik og andre strategiske spørgsmål. Rådet noterer sig nøje Serbiens humanitære og anden bistand til Ukraine. Rådet ser også med tilfredshed på Serbiens forbedrede samarbejde med EU om at forhindre omgåelse af EU's restriktive foranstaltninger og tilskynder Serbien til at fortsætte disse bestræbelser. Rådet hilser Serbiens fortsatte aktive deltagelse i og betydningsfulde bidrag til EU-missioner og - operationer under EU's FSFP velkommen.

33. Rådet anerkender fremskridtene i denne henseende, men understreger, at Serbien er nødt til fuldt ud at opfylde sin forpligtelse til at tilpasse sig EU's visumpolitik.
34. Rådet gentager, at vold ikke kan retfærdiggøres, og fordømmer på det kraftigste de kosovoserbiske demonstranternes voldshandlinger mod borgere, KFOR-tropper, retshåndhævende myndigheder og medier den 29. maj 2023 og det voldelige angreb på Kosovos politi den 24. september 2023 i det nordlige Kosovo. Rådet forventer, at Serbien samarbejder fuldt ud og træffer alle nødvendige foranstaltninger til at pågribe gerningsmændene til angrebene og hurtigt stille dem for en domstol. Rådet beklager, at Serbien har truffet utilstrækkelige foranstaltninger i denne forbindelse. Rådet udtrykker bekymring over Serbiens gentagne militære opbygning i nærheden af Kosovo og noterer sig den efterfølgende reduktion af tropper og udstyr. Serbien og Kosovo skal yde en vedvarende nedtrapningsindsats, afstå fra ensidige og provokerende handlinger, der kan føre til spændinger og vold, og ophøre med at anvende splittende retorik. Rådet hilser det velkommen, at Serbien har taget nogle skridt i den rigtige retning, herunder ved offentligt at tilskynde kosovoserbere til at deltage i lokalvalgene i det nordlige Kosovo. Serbien bør også tilskynde kosovoserberne til at vende tilbage til de institutioner, de har forladt. Rådet minder om, at det i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner af 26.-27. oktober 2023 vil få konsekvenser, hvis ikke det lykkes parterne at nedtrappe spændingerne.
35. Rådet forventer, at både Serbien og Kosovo finder en holdbar løsning på situationen i det nordlige Kosovo, som garanterer sikkerhed, tryghed og deltagelsesdemokrati for alle borgere.
36. Rådet forventer, at Serbien indgår i den EU-faciliterede dialog i god tro og i kompromisets ånd med henblik på at nå frem til en samlet juridisk bindende aftale med Kosovo om en normalisering af forbindelserne i overensstemmelse med folkeretten og gældende EU-ret og uden yderligere forsinkelse. Denne aftale bør omhandle alle vigtige udestående spørgsmål og dermed bidrage til regional stabilitet. Normalisering af forbindelserne og gennemførelse af deres forpligtelser inden for rammerne af dialogen er væsentlige forudsætninger for begge parters vej mod EU, og de risikerer begge at gå glip af store muligheder, hvis der ikke sker fremskridt.

37. Rådet ser med tilfredshed på aftalen om vejen til normalisering mellem Kosovo og Serbien og gennemførelsesbilaget hertil, der blev vedtaget i februar og marts 2023, og beklager begge parter manglende gennemførelse af denne aftale samt andre udestående forpligtelser, der er indgået i forbindelse med den EU-faciliterede dialog under ledelse af den højtstående repræsentant og med støtte fra EU's særlige repræsentant. Det opfordrer Serbien og Kosovo til fuldt ud at respektere og gennemføre dem uden yderligere forsinkelse og forhåndsbetinger. Dette omfatter oprettelse af en sammenslutning/et fællesskab af kommuner med serbisk flertal. Rådet ser med tilfredshed på, at Serbien og Kosovo er rede til at acceptere det udkast til vedtægter, som EU-facilitatoren har forelagt parterne, forudsat at der skal gøres en yderligere indsats på dette grundlag.
38. Rådet anmoder Kommissionen og den højtstående repræsentant om hurtigst muligt og inden udgangen af januar 2024 at foreslå Rådet ændringer af benchmarkene i kapitel 35 i Serbiens tiltrædelsesforhandlinger for at afspejle Serbiens forpligtelser som følge af aftalen og gennemførelsesbilaget hertil.

NORDMAKEDONIEN

39. Rådet minder om Rådets konklusioner fra juli 2022 og glæder sig over den første regeringskonference med Nordmakedonien i juli 2022 og den vellykkede afslutning af screeningsmøderne. Rådet er rede til at indkalde til endnu en regeringskonference uden yderligere forsinkelser eller yderligere politisk beslutning, så snart Nordmakedonien har opfyldt sit tilsagn om at gennemføre de forfatningsmæssige ændringer som omhandlet i Rådets konklusioner fra juli 2022 i overensstemmelse med sine interne procedurer. Rådet opfordrer Nordmakedonien til at fremskynde gennemførelsen af disse ændringer. Derefter er Rådet rede til at åbne den første forhandlingsklynge så hurtigt som muligt i overensstemmelse med forhandlingsrammen.
40. Rådet tilskynder alle parter i parlamentet til at fokusere på at fremme EU-relaterede reformer og EU-tiltrædelsesprocessen.

41. Rådet ser med tilfredshed på Nordmakedoniens forberedelsesniveau på centrale områder og understreger betydningen af at fremskynde EU-orienterede reformer og yderligere konsolidere gennemførelsen, navnlig med hensyn til grundprincipperne og retsstatsprincippet. Nordmakedonien skal levere resultater med hensyn til retsvæsenets uafhængighed, professionalisme og upartiskhed, bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet og reform af den offentlige forvaltning. Rådet udtrykker alvorlig bekymring over visse ændringer af straffeloven, der påvirker et stort antal korruptionssager på højt niveau, samt over utilbørlig ekstern påvirkning af domstolsrådets og retsvæsenets arbejde. Rådet opfordrer også Nordmakedonien til at fortsætte sine bestræbelser på yderligere at styrke de grundlæggende rettigheder, herunder rettighederne for personer, der tilhører mindretal eller befolkningsgrupper, mediefriheden og ytringsfriheden.
42. Rådet minder om nødvendigheden af at afslutte revisionen og gennemførelsen af den reformerede valglovgivning i overensstemmelse med henstillingerne fra OSCE/ODIHR og Venedigkommissionen på en inklusiv og rettidig måde.
43. For så vidt angår de økonomiske kriterier ser Rådet med tilfredshed på de fremskridt, der er gjort, navnlig med hensyn til den finanspolitiske holdbarhed, og tilskynder Nordmakedonien til at fortsætte bestræbelserne på yderligere at opfylde kravene vedrørende EU's indre marked og klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen.
44. Rådet noterer sig, at gode naboskabsforbindelser og regionalt samarbejde fortsat er afgørende elementer i både udvidelsesprocessen og stabiliserings- og associeringsprocessen. Rådet minder om betydningen af at opnå konkrete resultater og gennemføre bilaterale aftaler i god tro, herunder Prespaaftalen med Grækenland og traktaten om venskab, godt naboskab og samarbejde med Bulgarien.

45. Rådet udtrykker stor anerkendelse af Nordmakedoniens konsekvente samarbejde om udenrigspolitiske spørgsmål og navnlig landets fulde tilpasning til EU's FUSP, herunder vedrørende EU's restriktive foranstaltninger, hvilket er et stærkt udtryk for Nordmakedoniens strategiske engagement på vejen mod EU. Rådet hilser Nordmakedoniens fortsatte aktive deltagelse i EU-missioner og - operationer under EU's FSFP velkommen. Rådet roser også Nordmakedonien for landets aktive rolle i en kompleks geopolitisk kontekst i dets mandatperiode som formand for Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE).

ALBANIEN

46. Rådet hilser den første regeringskonference med Albanien i juli 2022 velkommen. Rådet ser med tilfredshed på de reformfremskridt, der er gjort i det seneste år, herunder den vellykkede afslutning af screeningsmøderne. Rådet ser frem til at tage de næste skridt i Albanians tiltrædelsesproces og til at åbne den første forhandlingsklynge så hurtigt som muligt.
47. Rådet minder om, at inklusiv og konstruktiv politisk dialog i landet fortsat er afgørende for at fremskynde vedtagelsen af EU-relaterede reformer.
48. Rådet ser med tilfredshed på de fremskridt, der er gjort, navnlig med hensyn til grundprincipperne og især retsstatsprincippet, den fortsatte gennemførelse af den omfattende reform af retsvæsenet og reformen af den offentlige forvaltning. Rådet bifalder, at undersøgelsesprocessen fortsat skrider støt frem og har givet håndgribelige resultater. Rådet understreger betydningen af at fremskynde EU-orienterede reformer og yderligere konsolidere gennemførelsen. Rådet noterer sig med tilfredshed de konkrete resultater, som de særlige strukturer til bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet har opnået, og det fortsat gode samarbejde med EU's og medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder. Arbejdet med at opnå solide resultater inden for bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet skal fortsætte. Der er også behov for øget samarbejde om efterforskning, herunder med Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF).

49. Rådet opfordrer Albanien til at fortsætte sine bestræbelser på yderligere at styrke beskyttelsen af grundlæggende rettigheder, mediefrihed og ytringsfrihed og rettigheder for personer, der tilhører mindretal. Rådet tilskynder til gennemførelse af en omfattende landsektorreform og konsolidering af ejendomsrettighederne på en gennemsigtig måde, herunder ved at afholde høringer med alle relevante interessenter, herunder ved at reagere på tilfælde af dokumentfalsk og hurtigt at gøre fremskridt i processen for registrering og erstatning. Rådet bifalder vedtagelsen af den afledte lovgivning om mindretal og opfordrer fortsat indtrængende Albanien til hurtigt at vedtage og gennemføre de tilknyttede resterende vedtægter vedrørende rammeloven fra 2017 om beskyttelse af personer, der tilhører nationale mindretal, i overensstemmelse med europæiske standarder og med inddragelse af alle relevante interessenter. Rådet tilskynder også Albanien til at gennemføre alle processer vedrørende den nationale folketælling i overensstemmelse med internationale standarder.
50. For så vidt angår migration bør Albanien fortsætte med at ajourføre sin retlige ramme i overensstemmelse med gældende EU-ret. Rådet anerkender de fremskridt, der er gjort, men tilskynder Albanien til at opfylde sin forpligtelse til at tilpasse sig EU's visumpolitik.
51. For så vidt angår de økonomiske kriterier ser Rådet med tilfredshed på Albanien's økonomis modstandsdygtighed og stærke genopretning og tilskynder landet til at fortsætte bestræbelserne på yderligere at opfylde kravene vedrørende EU's indre marked og klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen.
52. Rådet ser med tilfredshed på Albanien's fortsatte konstruktive engagement i det regionale samarbejde. Rådet noterer sig, at gode naboskabsforbindelser og regionalt samarbejde fortsat er afgørende elementer i både udvidelsesprocessen og stabiliserings- og associeringsprocessen.
53. Rådet udtrykker stor anerkendelse af Albanien's konsekvente samarbejde om udenrigspolitiske spørgsmål og navnlig landets fulde tilpasning til EU's FUSP, herunder vedrørende EU's restriktive foranstaltninger, hvilket er et stærkt udtryk for Albanien's strategiske engagement på vejen mod EU. Rådet hilser Albanien's fortsatte aktive deltagelse i EU-missioner og - operationer under EU's FSFP velkommen. EU roser også Albanien for, at det som ikkepermanent medlem af FN's Sikkerhedsråd virker aktivt for at fremme og værne om den regelbaserede verdensorden.

TYRKIET

54. Rådet minder om alle tidligere konklusioner fra Rådet og Det Europæiske Råd om Den Europæiske Unions forbindelser med Tyrkiet, herunder navnlig Den Europæiske Unions strategiske interesse i stabile og sikre forhold i det østlige Middelhavsområde og i udviklingen af samarbejdsbaserede og gensidigt berigende forbindelser med Tyrkiet.
55. EU er fortsat klar til at samarbejde med Tyrkiet på en trinvis, forholdsmæssig og reversibel måde på en række områder af fælles interesse med forbehold af de betingelser, som blev fastsat af medlemmerne af Det Europæiske Råd den 25. marts 2021 og i tidligere konklusioner fra Det Europæiske Råd. Rådet er også fortsat fast besluttet på at opretholde en åben og oprigtig dialog, tackle fælles udfordringer og samarbejde på vigtige områder af fælles interesse såsom migration, folkesundhed, klima, terrorbekæmpelse og regionale spørgsmål. Rådet noterer sig videreførelsen af dialogerne på højt plan mellem EU og Tyrkiet om flere af disse spørgsmål.
56. Rådet noterer sig nøje de seneste forbedringer i forbindelserne mellem Tyrkiet og Grækenland i forventning om, at de vil være holdbare. Rådet ser med tilfredshed på nedtrapningen i det østlige Middelhavsområde, som skal fortsættes.
57. EU reagerede hurtigt i solidaritet på jordskælvne i februar 2023, som ramte det sydøstlige Tyrkiet, leverede redningshold og ydede støtte i naturalier via EU-civilbeskyttelsesmekanismen og bidrog til mobiliseringen af et samlet tilsagn fra det internationale samfund på 6 mia. EUR.

58. Rådet forventer fortsat, at Tyrkiet utvetydigt forpligter sig med hensyn til gode naboskabsforbindelser og fredelig bilæggelse af tvister, om nødvendigt med bistand fra Den Internationale Domstol. Rådet opfordrer som anført i relevante rådskonklusioner og i erklæringen af 21. september 2005 Tyrkiet til at opfylde sine forpligtelser i henhold til forhandlingsrammen, herunder fuld, ikkediskriminatorisk gennemførelse af tillægsprotokollen til associeringsaftalen over for alle medlemsstater. Anerkendelse af samtlige medlemsstater er afgørende. Tyrkiet skal normalisere sine forbindelser med Republikken Cypern og respektere alle EU-medlemsstaters suverænitet og territoriale integritet samt alle deres suveræne rettigheder i overensstemmelse med EU-retten og folkeretten, herunder De Forenede Nationers havretskonvention.
59. EU minder om tidligere konklusioner fra Rådet og Det Europæiske Råd og er fortsat fast besluttet på at finde en samlet løsning på problemet med Cypern inden for den ramme, der er vedtaget i FN-regi, i overensstemmelse med alle FN's Sikkerhedsråds relevante resolutioner og i tråd med de principper, som EU bygger på, samt gældende EU-ret. Det er fortsat afgørende, at Tyrkiet giver tilsagn om og bidrager til en sådan fredelig løsning, herunder de eksterne aspekter heraf. EU opfordrer til en hurtig genoptagelse af forhandlingerne og er rede til at spille en aktiv rolle ved at støtte alle faser af den FN-ledede proces. Rådet minder om betydningen af Varoshas status, fordømmer alle Tyrkiets ensidige handlinger, der strider mod FN's Sikkerhedsråds resolutioner, og gentager sin opfordring til, at de omgående omgøres. Rådet opfordrer Tyrkiet til at overholde FN's Sikkerhedsråds relevante resolutioner, navnlig resolution 541, 550, 789 og 1251.

60. Rådet, der også minder om Tyrkiets internationale forpligtelser i denne henseende, gentager i overensstemmelse med tidligere års rådskonklusioner sin alvorlige bekymring over de fortsatte og dybt bekymrende tilbageskridt på områderne demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder. Den systemiske mangel på uafhængighed og det unødige pres på retsvæsenet samt begrænsningerne af mediefriheden og ytringsfriheden vækker fortsat alvorlig bekymring. Tyrkiet bør øge sit samarbejde med Europarådet og dets relevante organer og institutioner, forholde sig til deres vigtigste henstillinger, fuldt ud gennemføre den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK) og andre internationale menneskerettighedsinstrumenter, som Tyrkiet er part i, samt gennemføre alle Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols domme i overensstemmelse med EMRK's artikel 46. At Tyrkiet fortsat ikke har gennemført EMRK's afgørelser, rejser spørgsmål om landets engagement med hensyn til retsstatsprincippet og respekten for de grundlæggende rettigheder og dets internationale forpligtelser. Rådet opfordrer Tyrkiet til hurtigst muligt at vende de negative tendenser på alle disse områder og på troværdig vis afhjælpe de mange alvorlige mangler, der er identificeret i Kommissionens rapport.
61. For så vidt angår de økonomiske kriterier tilskynder Rådet Tyrkiet til fortsat at tage skridt til at vende tilbage til mere stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker og tage hånd om de vedvarende bekymringer over, om Tyrkiets markedsøkonomi, herunder de institutionelle og reguleringsmæssige rammer, fungerer korrekt. Rådet minder endvidere om, at Tyrkiet skal opfylde sine forpligtelser med hensyn til gennemførelsen af toldunionen mellem EU og Tyrkiet og sikre, at den anvendes effektivt i forhold til alle medlemsstater. Rådet gentager også, at den frie bevægelighed for varer, herunder produkter med dobbelt anvendelse, ikke bør kunne føre til omgåelse af EU's restriktive foranstaltninger.

62. Erklæringen fra EU og Tyrkiet fra 2016 er fortsat den vigtigste ramme for samarbejde om migration og giver fortsat resultater. I overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra oktober 2021 forventer Rådet, at Tyrkiet sikrer fuld og ikkediskriminerende gennemførelse af erklæringen fra EU og Tyrkiet, herunder i forhold til Republikken Cypern, genoptager tilbagesendelserne og forebygger irregulære ankomster. En fuldstændig og effektiv gennemførelse af tilbagetagelsesaftalen mellem EU og Tyrkiet og samarbejde på området retlige og indre anliggender med alle EU's medlemsstater er fortsat af afgørende betydning. Rådet understreger, at Tyrkiet er nødt til at tilpasse sig EU's visumpolitik.
63. Rådet noterer sig med dyb bekymring, at Tyrkiets udenrigspolitik, som det fremgår af Kommissionens rapport, i stadig større grad kolliderer med EU's prioriteter inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, og gentager sin stærke forventning til Tyrkiet om at intensivere sin tilpasning til EU's FUSP-positioner og restriktive foranstaltninger som en topprioritet. Selv om Rådet anerkender den konstruktive rolle, som Tyrkiet har spillet med hensyn til at lette eksporten af ukrainsk korn, beklager Rådet dybt Tyrkiets manglende tilpasning til EU's restriktive foranstaltninger, der er vedtaget som reaktion på Ruslands angrebskrig mod Ukraine, og understreger, at det er altafgørende at forhindre omgåelse heraf.
64. Rådet konstaterer med beklagelse, at Tyrkiet bevæger sig længere og længere væk fra Den Europæiske Union, og minder om sine tidligere konklusioner, hvori det blev konstateret, at Tyrkiets tiltrædelsesforhandlinger derfor reelt er gået i stå, og at yderligere kapitler hverken kan åbnes eller lukkes.

BOSNIEN-HERCEGOVINA

65. Rådet noterer sig Kommissionens rapport af 8. november 2023 om Bosnien-Hercegovina og dens henstilling og ser frem til de kommende drøftelser i Det Europæiske Råd om dette spørgsmål.

66. Rådet ser med tilfredshed på Bosnien-Hercegovinas reformbestræbelser efter tildelingen af status som kandidatland i december 2022. Rådet tilskynder Bosnien-Hercegovina til at opfylde de 14 nøgleprioriteter, der er fastsat i Kommissionens udtalelse om landets ansøgning om EU-medlemskab, som Rådet godkendte i 2019, herunder gennemføre alle de resterende skridt, der er angivet i Kommissionens henstilling om status som kandidatland, under hensyntagen til Det Europæiske Råds konklusioner fra juni 2022. På trods af en negativ udvikling i enheden *Republika Srpska* er der taget nogle vigtige skridt og indgået nogle vigtige forpligtelser med henblik på at opfylde nøgleprioriteterne. Rådet tilskynder til yderligere nødvendige fremskridt med reformer. Rådet minder om vigtigheden af at sikre, at alle vedtagne love er i fuld overensstemmelse med gældende EU-ret og europæiske standarder, herunder Venedigkommissionens henstillinger. EU er rede til at bistå Bosnien-Hercegovina yderligere med dets reformer og den fortsatte gennemførelse heraf, herunder dem, der fokuserer på landets vej mod EU.
67. Med hensyn til de institutionelle mekanismer, der blev indført ved Daytonfredsaftalen, skal Bosnien-Hercegovina gennemføre yderligere forfatnings- og valgreformer for at sikre alle borgerne ligestilling og ikkeforskelsbehandling, navnlig ved gennemførelse af retspraksis efter Sejdić-Finci-afgørelsen fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (ECHR). Rådet gentager sin opfordring til en inklusiv proces med begrænsede forfatnings- og valgreformer gennem reel dialog og i overensstemmelse med europæiske standarder for at udelukke alle former for ulighed og forskelsbehandling i valgprocessen. Rådet understreger, at der ikke bør træffes lovgivningsmæssige eller politiske foranstaltninger, som gør gennemførelsen af Sejdić-Finci-afgørelsen og relaterede ECHR-afgørelser mere vanskelig eller forværrer splittelserne yderligere.
68. Rådet opfordrer indtrængende alle politiske aktører i Bosnien-Hercegovina til at afholde sig og afstå fra provokerende splittende retorik og handlinger, herunder at sætte spørgsmålstejn ved landets suverænitet, enhed og territoriale integritet, og til at bringe lovprisningen af dømte krigsforbrydere til ophør og aktivt fremme forsoning.

69. Rådet gentager desuden sit fulde engagement i EU-perspektivet for Bosnien-Hercegovina som et samlet, forenet og suverænt land.
70. Rådet er alvorligt bekymret over lovgivning og initiativer i enheden *Republika Srpska*, der er i strid med Bosnien-Hercegovinas vej mod EU, herunder separatistisk retorik og anfægtelse af landets forfatningsmæssige orden. Rådet beklager, at der i enheden *Republika Srpska* er vedtaget lovgivning, der betyder, at afgørelser fra Bosnien-Hercegovinas forfatningsdomstol ikke finder anvendelse inden for enheden. Rådet understreger, at Bosnien-Hercegovinas suverænitet, territoriale integritet, forfatningsmæssige orden, herunder forfatningsdomstolens afgørelser, og status som international juridisk person skal respekteres. Enhver foranstaltning mod disse principper vil få alvorlige konsekvenser.
71. Rådet noterer sig de begrænsede fremskridt og understreger behovet for at styrke retsstatsprincippet, herunder ved at vedtage en ny lov om det høje domstols- og anklageråd og vedtage loven om domstole. Det opfordrer Bosnien-Hercegovina til at tage afgørende skridt til at bekæmpe korrupsion og organiseret kriminalitet med henblik på at opnå solide resultater inden for efterforskning og domfældelse, herunder på højt plan. Det ser med tilfredshed på idriftsættelsen af Europols kontaktpunkt. Forfatningsdomstolens afgørelser skal respekteres fuldt ud.
72. Rådet noterer sig, at der er gjort en begrænset indsats på området grundlæggende rettigheder, men glæder sig over udpegelsen af ombudsmanden som en mekanisme til forebyggelse af tortur og opfordrer Bosnien-Hercegovina til i væsentlig grad at øge reformbestrebelse, hvad angår menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene og ikkeforskelsbehandling, navnlig ved at bekæmpe vold i hjemmet, vold mod kvinder og kønsbaseret vold og sikre LGBTI-personers rettigheder.

73. Rådet beklager tilbageskridtene med hensyn til ytrings- og mediefrihed og opfordrer indtrængende Bosnien-Hercegovina til at sikre journalisters sikkerhed og en passende retlig opfølgning på tilfælde af trusler og vold. Rådet beklager genindførelsen af strafferetlige sanktioner for injurier i enheden *Republika Srpska* og beklager den nylige vedtagelse ved førstebehandlingen i enhedens parlament af et lovforslag, hvori civilsamfundsgrupper betegnes som "udenlandske agenter", hvilket vækker stor bekymring.
74. Rådet hilser det velkommen, at der er gjort visse fremskridt med reformen af den offentlige forvaltning, navnlig vedtagelsen af loven om fri adgang til oplysninger. Det forventer, at der tages yderligere skridt til at sikre en professionel og afpolitiseret offentlig tjeneste. For at sikre koordinering af tilpasningen af lovgivningen tilskynder Rådet desuden kraftigt Bosnien-Hercegovina til at udarbejde et nationalt program for overtagelse af gældende EU-ret.
75. Rådet ser med tilfredshed på de positive skridt, der er taget for at forbedre migrationsstyringen og -koordineringen, navnlig vedtagelsen af en udlændingelov. Det opfordrer landet til fuldt ud at tilpasse sig EU's visumpolitik, at indgå Frontex' statusaftale med EU og sikre adgang til asyl.
76. For så vidt angår de økonomiske kriterier noterer Rådet sig, at Bosnien-Hercegovina befinder sig i en tidlig fase i etableringen af en fungerende markedsøkonomi.
77. Rådet ser med tilfredshed på fornyelsen af mandatet for EUFOR ALTHEA, som fortsat spiller en central rolle med hensyn til at støtte Bosnien-Hercegovinas myndigheder i at opretholde et trygt og sikkert miljø for alle borgere.
78. Rådet gentager betydningen af fortsat samarbejde mellem internationale aktører og udtrykker sin støtte til den højtstående repræsentants og dennes kontors mission med hensyn til at opfylde 5+2-dagsordenen.

79. Rådet tilskynder Bosnien-Hercegovina til aktivt at engagere sig yderligere i regionalt samarbejde og gode naboskabsforbindelser og til hurtigt at ratificere alle regionale mobilitetsaftaler inden for rammerne af Berlinprocessen.
80. Rådet roser Bosnien-Hercegovinas betydelige forbedring af tilpasningen til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, hvilket signalerer landets klare engagement på vejen mod EU. Rådet tilskynder Bosnien-Hercegovina til at fortsætte denne positive tendens og opfordrer Bosnien-Hercegovina til at sikre fuld gennemførelse af de restriktive foranstaltninger, herunder over for Rusland og Belarus.

KOSOVO

81. Rådet ser med tilfredshed på Kosovos fortsatte engagement på vejen mod EU og relaterede reformer. EU er rede til at bistå Kosovo yderligere med dets reformer og den fortsatte gennemførelse heraf, herunder dem, der fokuserer på landets vej mod EU. Rådet ser frem til ikrafttrædelsen af visumliberaliseringen for Kosovo den 1. januar 2024.
82. Rådet ser med tilfredshed på de vigtige fremskridt med valgreformen, som efterkommer mangeårige henstillinger fra flere på hinanden følgende EU-valgobservationsmissioner, og tilskynder Kosovo til at gennemføre den nye lovgivning inden det næste parlamentsvalg.
83. Rådet noterer sig de begrænsede fremskridt med hensyn til retsstatsprincippet, bekæmpelsen af organiseret kriminalitet og bekæmpelsen af korrupsion og opfordrer Kosovo til at forbedre gennemførelsen af de eksisterende værktøjer til sikring af retssystemets integritet, uafhængighed og effektivitet og til at videreføre reformen af den offentlige forvaltning. Der bør gøres yderligere fremskridt for effektivt at fremme de grundlæggende rettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene, samt rettighederne for befolkningsgrupper, der ikke tilhører flertallet, og LGBTI-personer og sikre fuld beskyttelse af kulturarven og den religiøse arv. Rådet opfordrer indtrængende Kosovo til at gennemføre loven om forebyggelse af og beskyttelse mod vold i hjemmet, vold mod kvinder og kønsbaseret vold. Kosovo bør gennemføre forfatningsdomstolens afgørelse om Dečani-klosteret uden yderligere forsinkelse. Rådet gentager sin bekymring over den manglende ytringsfrihed og begrænsede pluralisme i det nordlige Kosovo.

84. Rådet er dybt bekymret over situationen i det nordlige Kosovo, herunder sikkerheden. Flere ensidige skridt fra Kosovos og Serbiens side samt kosovoserbernes kollektive udmeldelse af Kosovos institutioner og deres boykot af lokalvalgene i april i det nordlige Kosovo har øget spændingerne yderligere. Rådet fordømmer på det kraftigste de kosovoserbiske demonstranternes voldshandlinger mod borgere, KFOR-tropper, retshåndhævende myndigheder og medier den 29. maj 2023. Der bør afholdes nye lokalvalg i det nordlige Kosovo så hurtigt som muligt, og kosovoserberne bør deltage aktivt uden nogen forhåndsbetingelser. Kosovoserberne bør også vende tilbage til de institutioner, de har forladt. Denne tilbagevenden bør fremmes af Kosovo og tilskyndes af Serbien.

Rådet minder om, at EU i overensstemmelse med erklæringen af 3. juni fra den højtstående repræsentant på EU's vegne gennemfører reversible foranstaltninger over for Kosovo på grund af manglen på en beslutsom indsats for at nedtrappe spændingerne i det nordlige Kosovo. Rådet hilser det velkommen, at Kosovo har taget skridt til at imødekomme nogle af EU's anmodninger. Rådet minder om, at EU er rede til at ophæve foranstaltningerne, hvis der gøres yderligere fremskridt med at imødekomme EU's eksisterende anmodninger. Rådet vil fortsat følge sagen tæt og vende tilbage til den på grundlag af en rapport fra den højtstående repræsentant om imødekommelsen af disse anmodninger.

Rådet gentager, at vold ikke kan retfærdiggøres, og fordømmer på det kraftigste det voldelige angreb på Kosovos politi den 24. september 2023. Rådet noterer sig Kosovos politiske forbedrede samarbejde med EULEX i forbindelse med dette angreb. Rådet ser med tilfredshed på KFOR's styrkede tilstedeværelse, navnlig ved grænsen/skillelinjen mellem Kosovo og Serbien. Kosovo og Serbien skal yde en vedvarende nedtrappingsindsats, afstå fra ensidige og provokerende handlinger, der kan føre til spændinger og vold, og ophøre med at anvende splittende retorik. Rådet minder om, at det i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner af 26.-27. oktober 2023 vil få konsekvenser, hvis ikke det lykkes parterne at nedtrappe spændingerne.

85. Rådet forventer, at både Kosovo og Serbien finder en holdbar løsning på situationen i det nordlige Kosovo, som garanterer sikkerhed, tryghed og deltagelsesdemokrati for alle borgere.
86. Rådet forventer, at Kosovo indgår i den EU-støttede dialog i god tro og i kompromisets ånd med henblik på at nå frem til en samlet juridisk bindende aftale med Serbien om en normalisering af forbindelserne i overensstemmelse med folkeretten og gældende EU-ret og uden yderligere forsinkelse. Denne aftale bør omhandle alle vigtige udestående spørgsmål og dermed bidrage til regional stabilitet. Normalisering af forbindelserne og gennemførelse af deres forpligtelser inden for rammerne af dialogen er væsentlige forudsætninger for begge parters vej mod EU, og de risikerer begge at gå glip af store muligheder, hvis der ikke sker fremskridt.
87. Rådet ser med tilfredshed på aftalen om vejen til normalisering mellem Kosovo og Serbien og gennemførelsesbilaget hertil, der blev vedtaget i februar og marts 2023, og beklager begge parters manglende gennemførelse af denne aftale samt andre udestående forpligtelser, der er indgået i forbindelse med den EU-faciliterede dialog under ledelse af den højtstående repræsentant og med støtte fra EU's særlige repræsentant. Det opfordrer Kosovo og Serbien til fuldt ud at respektere og gennemføre dem uden yderligere forsinkelse og forhåndsbetingelser. Dette omfatter oprettelse af en sammenslutning/et fællesskab af kommuner med serbisk flertal. Rådet ser med tilfredshed på, at Kosovo og Serbien er rede til at acceptere det udkast til vedtægter, som EU-facilitatoren har forelagt parterne, forudsat at der skal gøres en yderligere indsats på dette grundlag.
88. Rådet anmoder EU's særlige repræsentant for dialogen mellem Beograd og Pristina og for andre regionale spørgsmål vedrørende det vestlige Balkan om at ajourføre dagsordenen for den næste særlige gruppe om normalisering i Kosovo for at afspejle Kosovos forpligtelser som følge af aftalen og gennemførelsesbilaget hertil.
89. Rådet gentager betydningen af og sin støtte til det arbejde, der udføres af Kosovos specialiserede afdelinger og den specialiserede anklagemyndighed, og understreger, at det er rede til at bistå dem med gennemførelsen af deres mandat.

90. Rådet minder om betydningen af Kosovos tætte samarbejde med EULEX-missionen samt andre relevante internationale aktører.
91. For så vidt angår de økonomiske kriterier noterer Rådet sig, at Kosovo befinder sig mellem en tidlig fase og et vist forberedelsesniveau med hensyn til udviklingen af en fungerende markedsøkonomi.
92. Rådet opfordrer Kosovo til hurtigst muligt at deltage aktivt og konstruktivt i aktiviteter vedrørende regionalt samarbejde og opfylde sine forpligtelser i henhold til CEFTA og stabiliserings- og associeringsaftalen, herunder ved at ophæve sin beslutning om at forbyde import af varer fra Serbien. Rådet ser med tilfredshed på Kosovos ratificering af tre "aftaler inden for rammerne af Berlinprocessen" om fri bevægelighed og gensidig anerkendelse af kvalifikationer, som blev indgået i 2022.
93. Rådet roser Kosovos stærke fordømmelse af Ruslands angrebskrig mod Ukraine, dets klare geostrategiske kurs samt dets frivillige tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og fortsatte gennemførelse af EU's restriktive foranstaltninger, som er et stærkt udtryk for Kosovos strategiske valg og plads i et værdifællesskab.

UKRAINE

94. Rådet gentager sin resolute fordømmelse af Ruslands angrebskrig mod Ukraine. Rådet minder om Den Europæiske Unions urokkelige støtte til Ukraines uafhængighed, suverænitæt og territoriale integritet inden for dets internationalt anerkendte grænser og dets naturlige ret til selvforsvar mod den russiske aggression. EU vil fortsat støtte Ukraine og den ukrainske befolkning mod Ruslands igangværende krig, så længe det er nødvendigt.
95. Rådet roser de betydelige fremskridt, som Ukraine har gjort med hensyn til at nå de mål, der ligger til grund for landets status som kandidatland, til trods for at Ukraine er under angreb.
96. Rådet noterer sig Kommissionens rapport af 8. november 2023 om Ukraine og dens henstillinger og ser frem til Det Europæiske Råds kommende drøftelser om dette spørgsmål.

97. EU er rede til at bistå Ukraine yderligere med dets reformer og den fortsatte gennemførelse heraf, herunder dem, der fokuserer på landets vej mod EU, og er fortsat fast besluttet på at støtte Ukraines genrejsning, genopretning og genopbygning.
98. Rådet anerkender Ukraines engagement i og ser med tilfredshed på fremskridtene med en omfattende og konsekvent gennemførelse af retsstatsprincippet og reformer af retsvæsenet og den offentlige forvaltning og tilskynder Ukraine til beslutsomt at fortsætte ad denne vej, som fortsat er afgørende for at styrke Ukraines modstandsdygtighed og for yderligere fremskridt i udvidelsesprocessen.
99. Rådet hilser det velkommen, at de lovgivningsmæssige og institutionelle rammer for grundlæggende rettigheder er på plads, og ser med tilfredshed på tilpasningen af Ukraines medielovgivning til gældende EU-ret om audiovisuelle medietjenester.
100. For så vidt angår bekæmpelse af korruption ser Rådet med tilfredshed på de fremskridt, der er gjort med hensyn til at sikre, at de korruptionsbekæmpende institutioner fungerer uafhængigt og effektivt. Ukraine bør fortsætte med yderligere at styrke sine korruptionsbekæmpende institutioner og foranstaltninger og yderligere forbedre sine resultater inden for efterforskning og domfældelse, herunder korruptionssager på højt niveau. For så vidt angår foranstaltninger, der har til formål at begrænse oligarkernes overdrevne indflydelse, anerkender Rådet de vigtige systemiske løsninger, der er gennemført, og forventer fortsatte fremskridt i denne henseende. Rådet roser fremskridtene med tilpasningen af Ukraines lovgivning om bekæmpelse af hvidvask af penge til FATF-standarden. Rådet noterer sig de skridt, der er taget med hensyn til rettighederne for personer, der tilhører nationale mindretal, og ser frem til yderligere skridt som anbefalet af Venedigkommissionen.
101. På grund af den igangværende russiske aggression har varetagelsen af den monetære politik og den samlede økonomiske styring i Ukraine stået over for ekstraordinære vanskeligheder. En fungerende markedsøkonomi i landet og uafhængigheden for dets regulerende myndigheder, navnlig centralbanken, som allerede har truffet afgørende foranstaltninger, er af særlig betydning, også med henblik på genopbygningsindsatsen.

102. Rådet roser Ukraines bestræbelser på at øge energisikkerheden og forsyningsuafhængigheden. I forbindelse med de konstante angreb på Ukraines energiinfrastruktur er EU rede til fortsat at yde støtte for at styrke modstandsdygtigheden i landets energisystem.
103. Rådet lægger vægt på en yderligere uddybning af EU's sektorsamarbejde med Ukraine og dets integration i EU's indre marked på grundlag af en styrket gennemførelse af associeringsaftalen mellem EU og Ukraine, herunder det vidtgående og brede frihandelsområde.
104. Rådet ser med tilfredshed på Ukraines strategiske engagement på vejen mod EU og dets omfattende tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og restriktive foranstaltninger. Det tilskynder Ukraine til at fortsætte denne positive tendens i retning af fuld tilpasning, herunder i overensstemmelse med principperne om suverænitet og territorial integritet.

MOLDOVA

105. Rådet roser de betydelige fremskridt, som Moldova har gjort med hensyn til at nå de mål, der ligger til grund for landets status som kandidatland, i lyset af de betydelige udfordringer, der er opstået som følge af Ruslands angrebskrig mod Ukraine og hybride aktioner mod Moldova.
106. Rådet noterer sig Kommissionens rapport af 8. november 2023 om Moldova og dens henstillinger og ser frem til Det Europæiske Råds kommende drøftelser om dette spørgsmål.
107. EU er rede til at bistå Moldova yderligere med dets reformer og den fortsatte gennemførelse heraf, herunder dem, der fokuserer på landets vej mod EU.
108. For så vidt angår grundprincipperne anerkender Rådet Moldovas klare engagement i sin reformproces og de afgørende skridt, der er taget, og understreger betydningen af at opretholde vedvarende og håndgribelige reformfremskridt, navnlig med hensyn til retsstatsprincippet, retsvæsenet og grundlæggende rettigheder, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal.

109. Rådet tilskynder Moldova til fortsat at gøre fremskridt med den omfattende reform af retsvæsenet, herunder undersøgelsesprocessen, samt bekæmpelsen af korrupsion med fokus på at styrke de relevante institutioner og yderligere opnå solide resultater inden for efterforskning og domfældelse, herunder korrupsionssager på højt niveau. Rådet ser med tilfredshed på Moldovas systemiske tilgang til deoligarkisering og tilskynder til at fortsætte gennemførelsen af handlingsplanen.
110. Rådet noterer sig OSCE/ODIHR's foreløbige resultater, som viser, at lokalvalgene den 5. november var fredelige og blev forvaltet effektivt under udfordrende omstændigheder. Der blev dog konstateret en negativ indvirkning på valgprocessen, både som følge af udenlandsk indblanding og de restriktive foranstaltninger, der var indført af hensyn til den nationale sikkerhed. I lyset af det kommende præsident- og parlamentsvalg opfordrer Rådet Moldova til at sikre, at foranstaltninger til bekæmpelse af ondsindet indblanding er i overensstemmelse med internationale standarder.
111. Rådet roser Moldovas modstandsdygtighed over for Ruslands hybride aktioner uden fortilfælde og bekræfter på ny EU's støtte i denne henseende, herunder gennem EU's partnerskabsmission i Republikken Moldova.
112. Rådet roser Moldovas bestræbelser på at øge sin energisikkerhed og forsyningsuafhængighed. Moldova er nødt til at øge sin produktionskapacitet yderligere og styrke foranstaltningerne vedrørende vedvarende energi og energieffektivitet, navnlig med bistand fra støttepakken til Moldova.
113. Rådet anerkender fremskridtene med reformer af den økonomiske og finansielle sektor og fremhæver betydningen af at gennemføre forandringsfremmende økonomiske reformer, sektorsamarbejde og Moldovas integration i EU's indre marked på grundlag af en styrket gennemførelse af associeringsaftalen mellem EU og Moldova, herunder det vidtgående og brede frihandelsområde.

114. Rådet ser med tilfredshed på Moldovas vedvarende bestræbelser på at styrke sin ramme for offentlig forvaltning og offentlig økonomistyring og opfordrer Moldova til fortsat at styrke sin administrative og institutionelle kapacitet på alle niveauer. Det systemiske samarbejde med civilsamfundet om reformer bør fortsætte med mere rettidige og gennemsigtige høringer i lovgivningsprocessen.
115. Rådet gentager sit tilsagn om at støtte Republikken Moldovas suverænitet og territoriale integritet inden for landets internationalt anerkendte grænser.
116. Rådet ser med tilfredshed på Moldovas faste og principielle holdning med hensyn til at fordømme Ruslands aggression mod Ukraine. Rådet ser med tilfredshed på Moldovas strategiske engagement på vejen mod EU og den betydelige stigning i dets tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og restriktive foranstaltninger. Det tilskynder Moldova til at fortsætte denne positive tendens i retning af fuld tilpasning, herunder i overensstemmelse med principperne om suverænitet og territorial integritet.

GEORGIEN

117. Rådet noterer sig Kommissionens rapport af 8. november 2023 om Georgien og dens henstilling og ser frem til Det Europæiske Råds kommende drøftelser om dette spørgsmål.
118. Rådet opfordrer Georgien til at udvise et klart engagement i EU's værdier, fortsætte med at gøre fremskridt med reformdagsordenen og opfylde de af Kommissionen fastsatte betingelser på en inklusiv, meningsfuld og uigenkaldelig måde med henblik på at gøre yderligere fremskridt hen imod et fremtidigt EU-medlemskab.
119. Rådet noterer sig nøje de reelle forhåbninger hos et overvældende flertal af den georgiske befolkning om EU-medlemskab. Rådet ser med tilfredshed på de generelt gode lovgivningsmæssige rammer, den institutionelle struktur og det dynamiske civilsamfund, herunder organisationer, der fungerer som vagthund, og minder om, at disse elementer giver Georgien et solidt grundlag for at fremme demokratiske reformer og retsstatsreformer.

120. For så vidt angår nogle af grundprincipperne for udvidelse anerkender Rådet navnlig de generelle fremskridt med hensyn til reform af den offentlige forvaltning, offentlige udbud og økonomiske reformer. Rådet ser med tilfredshed på Georgiens generelle forberedelse på at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, tilskynder til en vedvarende høj grad af tilpasning til gældende EU-ret og -standarder og yderligere uddybning af sektorsamarbejdet med EU på grundlag af en styrket gennemførelse af associeringsaftalen mellem EU og Georgien, herunder det vidtgående og brede frihandelsområde. Det tilskynder også Georgien til fortsat at opfylde benchmarkene for visumliberalisering.
121. Rådet opfordrer alle politiske aktører i Georgien til at udvise konstruktivt samarbejde og indgå i konstruktiv dialog, undgå polarisering og afstå fra handlinger, der kan forværre de politiske spændinger yderligere og hæmme landets demokratiske institutioner og reformdagsorden. Rådet minder desuden om, at Georgien har forpligtet sig til at garantere, at civilsamfundet er i stand til at operere frit og deltage aktivt, inklusivt og meningsfuldt i den politiske beslutningsproces. Dette vil sikre mere effektive og vedvarende reformfremskridt på grundlæggende områder, navnlig retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder.
122. Rådet understreger også betydningen af at bekæmpe desinformation og udenlandsk informationsmanipulation og indblanding rettet mod EU og dets værdier og opfordrer Georgien til at tage meningsfulde skridt med henblik herpå.
123. Rådet gentager, at velfungerende demokratiske institutioner og reformer vedrørende retsvæsenet og retsstatsprincippet fortsat bør være en prioritet for landet. Rådet understreger, at det er nødvendigt yderligere at styrke og sikre fuld uafhængighed, ansvarlighed og upartiskhed for alle statslige institutioner, navnlig retslige, retsforfølgende og monetære institutioner, i overensstemmelse med europæiske standarder og Venedigkommissionens henstillinger. Rådet understreger betydningen af at opnå gode resultater inden for efterforskning af sager om korrupation og organiseret kriminalitet og af at gennemføre deoligarkiseringstiltag ved hjælp af en systemisk tilgang.

124. Med hensyn til valgreformen minder Rådet om, at en solid ramme i overensstemmelse med europæiske og internationale standarder fortsat er afgørende for at styrke demokratiet. Rådet opfordrer Georgien til at sikre en fri, retfærdig og konkurrencepræget valgproces, navnlig i 2024, og til fuldt ud at gennemføre henstillingerne fra OSCE/ODIHR og Europarådet/Venedigkommissionen fra tidligere valg.
125. Rådet gentager, at Georgien skal muliggøre fuld overholdelse af de grundlæggende rettigheder, herunder mediefrihed og mediernes pluralisme, retten til menings-, forsamlings- og ytringsfrihed og beskyttelse af LGBTI-personer mod intimidering samt vold og forskelsbehandling.
126. Rådet bekræfter på ny EU's støtte til Georgiens suverænitet, uafhængighed og territoriale integritet inden for dets internationalt anerkendte grænser og understreger, at EU fortsat er stærkt engageret i fredelig konfliktløsning og sin ikkeanerkendelses- og engagementspolitik, herunder gennem tilstedeværelsen af EU's observatørmision i Georgien.
127. Rådet understreger sin stærke forventning til Georgien om i væsentlig grad at øge landets tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik positioner og restriktive foranstaltninger, herunder i overensstemmelse med principperne om suverænitet og territorial integritet. Det opfordrer også Georgien til at vende den negative tendens som en prioritet og gøre fremskridt hen imod fuld tilpasning. Dette ville være et klart tegn på landets strategiske valg af EU-medlemskab. Rådet tilskynder Georgien til at fortsætte det gode samarbejde med EU om at forhindre omgåelse af EU's restriktive foranstaltninger, herunder foranstaltningerne over for Rusland og Belarus.